

ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ
ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МАДАНИЯТ
МИНИСТРИЛГИНИНГ ОРГАНИ

АДАБӢ САНЬАТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МАДАНИЯТ МИНИСТРИЛГИНИНГ ОРГАНИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ГАЗЕТА 1956 ЙИЛ
4 ЯНВАРДАН ЧИКА БОШЛАГАН

18 МАИ
№ 20 (3072)
ЖУМА

УТАИ ОВОЗ СЕХРИ

Бу ўзбек ижроидаги қўшиқларни илк бор ўтган йили телевидение орқали намойиш этилган «Аёл қалби наво-ларин» кўрсатувида тинглагандим. Қўшиқ бошланни билан Нодиранинг ширадор, тоҳ аллақандай ҳазин, дардли, тоҳ эса шинадатли, ўтли овози деңгехир ўз домига тортиш кетди. Қўшиқ тугади, кўрсатув ҳам. Лекин Нодира Зиёхонованинг овози анча пайттача кулогим остида жа-ранглаб турди. Бутун эса ана шу овоз соҳибаси билан сўзлашиб ўтирибмиз. Унинг но-зикнина қаддаб-қоматини кў-рио ҳайрон қоласан киши шундай ихамм жуссага бун-чалик овозин, куч-ғайратни қандай сингдиролди экан. Бу-нинг устига гитарани моҳирона «сайратинши» айтмай-зисми. У билан сухбатла-шарканман, бу сир-синоатини маъноёни тобора яцқолроқ намоёни бўла бошлиди.

Ҳори» шеърлари ўзига хос ухшатишлари билан мени мафтун этади. Кейинги пайт-ларда Сирожиддин Саидов шеърларида ҳам ўз фикрларимни, қидириб орган нар-саларимни кўргандай була-шиман, унинг шевларини ўқиганинг сарн маъно чиқа-веради: «Сен менинг сара-тоним», «Қайтмади», «18 да-севнганлар» каби шеърлари асосида қўшиклиар яратдим.

Ха, Нодиранинг репертуарда бундай қўшиклиар анча-гини. У айнициса, Саид Зун-нувонанинг «Дутор», «Ильхом», Оидин Ҳожневаванинг «Розимисан», Гулчехра Жў-раванинг «Олдиндан атама», «Согидим», Мустай Карим-нинг «Сурункасига уч кун», «Хат», Феликс Пита Родри-гесининг «Қаҳрамон партизан ҳақида қўшиқ», Гулчехра Нурулаеванинг «Аёл», Му-хиддин Омонованинг «Нечун сен келмадиг мени сўроқ-

Авало, Нодира күшикни, мусындан ниҳоятда севади, Сенгизда ҳам, чин қалбада түшүнүб, ҳар бир сүзүнгү магзини, мусынданын маңыниниң қараби севади.

— Мен, — деди Нодира, — шундай шөлларни ўтираманки, уларда чыкур лирик үхшатынлар оркалы, инсон қалбай,

лаб», «Созим» каби шөлларпен ассоциагы қүшикларни сивий иккя етади. Шуниси мұхымни, Нодира күшикларниң деялги барасында үзүй күйасталайды. Албатта, бу күйларниң ҳаммасини ҳам бирдей мұваффакиятты деб бўлмайди. Лекин ассоцияси у үзүй шөллардан түшүнган мавзуно, түгүй, үзүй илгатан оңдан оғозларга түттүп, солади, томак

унинг руҳий олами очиб берилади. Яна бу шеърларда яшириш маъни, туталланмаган фикр бўлади. У эса сизни йўлашга, хаёт оламиди кезинб. Фикрдаша уйнади. Баъзан шундай шеърлар бўладики, уларни ўқиёзис-у, лекин бирорга тушунтириб беролмайди. Бундай шеърларни фақат ҳис қилиш мумкин. Гарсия Лорка, Мерелес шеърлари ана шундай. Айниқса, Мерелеснинг «Мен», «Хуониң шастилоси» сурʼига изасосида кўй яратади, демак, ҳўшик унинг ўзи, вужуди, қало түгъени, хисспиети бўлиб жаранганди.

— Кўшик айттимиши, гитара чалишини ёшлигимдан севаман. Шунинг учун ўзимча гитара чалишини ўрганиб, ҳўшик айтиб юрардим. Рассомлик факултеттининг З-курсендага ўқиётганимда байрам концертида Кайсан Кунлиш шеърни асоссида «Шопен кўйи чалинмоқда», Акмал Пуллат шеърни асоссида «Лема пинг»

гапида ҳам жон бордир. Лекин ҳозирча у қўшида бирмунча ютуқларни кўлга киритишга ултруди. 1985 йили республика сийеси қўшиклар конкурсаннинг 1988 йилда эса Москвада ўтган Бутуниттифоқ публицистик таъсири қўшиклар конкурсаннинг лауреати бўлди. Ҳозирки кунда «Союзтеатр»нинг ўзбекистон бўйимли қошибигари «Резонанс», майчин төртстулигини

зирча орзу, холос...

ча орзу, холос...

Мен врач бўлиб хизмат
қилаётган Поп районидаги
Парда Турсунномидаги са-
наторияга 1984 йили В.
Тошбоев бош врач бўлиб кел-
ди. У аввалинда яхши иш
олиб борди, аммо кейинча-
лик ишлар ўзи бўларчилик
холига ташлаб, «ўзин хот» ку-
ланкаси майдон» бўлиб кол-
ди. Коллективда меҳнат ин-
тизоми издан чиқиб, ишлар
ордага тортиб кетди. Ким
камуиликлардан гап отгу-
дек бўлса, қувгин қилинади.
1986 йили коллектив би-
лан келишмаган ўзда район
марказидан ўзига ўринисобар
килиб С. Шарафуддиновани
олиб келди... Хуллас, редак-
ция оқни оққа, қорани қора-
га ажратиб беришини илти-
мос қилимиз, — деб ёзган
эди О. Каримов.

Ушбу шикоят хатига Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари Ш. Ҳамроев жавоб беради:

Узбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги комиссия түзіл, врач О. Ка-
римовнан Парда Турсун но-
мидаги санатория бош вра-
чи В. Тошибековнан манса-
бинин суныстымол қылғаны
дақыдаги шикоят хатини жо-

йига бориб күриб чиңди.
Текшириш давомида маълум бўлдики, даволаш ишлари бўйича бош врач ўринбосари лавозимига тўла маълумотта эга бўлмаган врач С. Шарафуддиновна тайинланган ва кейин ўз ўрини

Хозирги пайтда даволаш
ишилар бўйнча бош врач
ўринбосари килиб А. Расу-
лов тайинланган.

булганки, баш врач В. Тошбоев мансабидан озод этишни сўраб ариза берди.

Тошкент шаҳридан II груп-
па инвалиди А. Сайдуллаев
редакцияга хат йўллаб, би-
рорта санаторий ёки дам-
олиши уйига бориш учун йўл-
ланма ололмаёттанидан ши-
коят қылган эди.

Ўзбекистон ССР социал-
тъминот министри С. Хўжавин-
гов редакцияга маълум
илинича, А. Сайдуллаев
хати министрликда кўриб чи-
нчалини ўзгаради. Фарғона

қолланва унга Фарғона областидаги «Олтинариқ» санаториясида дам олиб, соглигини тикилаш учун йўлланма ажратилган.

25 ёшга кирган қызим
хәётдан беваңт күз юмди.
Үч фарзанди менинг қаралом-
ғымда қолди. Үни эри кал-
таклаб-күйнәб ўлдирди.
Лекин ҳеч ким жағобгарлык-
та торғылмади, деб ёзған
эди шикоғытда Ленинск шах-
ридан Н. Зулунов.

Республика прокуратурасы

ларининг қатый қаршилиги
былан қурилиш ишлари тұх-
татылды. Шунингдеги, Янғын
Күкін химия заводы ишин әдам
тұхтатылды. Маргилонда зса
лаборатория матынотлариге
күра, зарарлы мозделарнан
мидкор белгилендірілген күр-
сатқычдан деярлы юкори
эмаслығы анықланды.

Соғылғын сақлаш минис-

Ереспублика прокуратураус
тергов бошкормасы бошли-
гининг ўринбосари Б. Бухо-
ровнинг редакциямизга маъ-
лум қилишича, Зулунова
Холисхоннинг ўлнимда унинг
зри айбор деб топилгага ва
Андижон область, Ленинск
шахар халқи судининг ҳукми
бўяни В. йил озодиган

билин 8 йил оозодликдан
махрум этилган.

•

Марғилон шаҳридан Т. Исламов

монлов редакцияга хат ийлаб, унда инвалид бүлиг қолгани, зарур дори-дармогон топиш мүшкүллиги, «Фарго» водийсүүдээ захарлы тутув тарктаётгандай завод ишилб түрганин. Унинг одамлар сог

тургани, унинг одамлар сог'янига катта зарар етказадиган порози булиб хат ёзган эди. Узбекистон ССР Соғлихин сақлаш министрининг ўринбосари Д. Кобулованинг хабар ќилишича, Исмонлов хати министрликда атрофични кўриб чицилган.

Ҳаинқатан ҳам Фарғона

мат уйи, чонхона, ҳаммом, фельдшер-акушерлар пункти курни учун 3 гектар ер ажратилган. Айни кунларда лойхас-смета ҳужжатлари тайёрланмоқда. Район аҳолига машини хизмат курсашибуши ходимларни ҳафтада иккни марта Совет қишилогига радио, телевизор, холодильник ва бошча уй жи-

ИЖТИМОЙ ХАЁТ

ЕМГИР ТИММАЙ ёди кун бўйи, Ёмғирли кун каби эзлди дардим, Яйдоқ кўчаларда жим кўйин Сенинг изларингни ахтардим...

Ёмғир ўеч маҳал бунчалар — нега кеч, на кундик тинчасада ётмаган, ўеч маҳал инсон дарди бунчалар эзилиши мумкин эканингига шоҳид бўлмагман. Тог бағридаги бу қишлоқга таъзия учун ёам келмаган эдик, аслида.

Осмон тунд, кир-адир, ўатто майсалар ёам ёмғир зақидава эзилиб кетган эди гўё. Захорган пахсан девор олисдан қориб кўзга чалинар, ундан сал берди — кора чонон кийган, қади дол эреклар — хасрат тўла овозда нола қилишар, уларнинг фигони наинки фалакни, ўатто тогу тошларни ёам титаратар, тош котган дийдаларни тилкалаб, кон қилип юборар эди; — Жигарим-им, Жигарим-им!

Жудойлик ҳасрати силқан нолаи зор ёам тинчасада, ётинг ўялган ёвлар дараду охи повулаф кўкка ўрлади: — Келининг кўлин тутмай куйиб кетган болам-й!..

Биз энши ўйлакдан бир-бир босиб, мотамасро ҳолига тудишик ва удугма кўра — овоз берадиганлар рўпласнига — сугага кўйланган темир ўринидека бориб ўтиридик, унис, ўзимизга фотига тортган, турдик; таъзияга келгандар бесаранжом, қирдаги оғоч курсинларда ўтиришар, ора-сира ўйла қараб қўйишар, айтидан, ниманидир кутишар эди!

Ҳамманинг ёзи тунд, ҳамманинг дили хуфтон...

— Нима бўлган экан ўзи?

— Ток урган эмиш.

Ургутдан ёам бирининг «ток урдинга» чиқариган экан, тобутни очиша, пичоқланган бўлиб чиқиди.

— Шунинг учун ёам ўзимизнинг дўйтиларга

курсатиш керак, кейин армон бўлиб юрмайди, тўрғимид.

— Тўргири.

Жамоа шу фикрда эди, лекин...

ИШИЛАР ГҮС ўзларине дардлашар, аслида бигза қилинаётган ҳасрат эди бу, улар — дала-нинг одами, сурӯв боқин, кетмон чопиш бўлса экан, мана бундек бўлди, деб кўрсатиб қўйинши, йўк, бўлак масалар бўли, жуда жиёдий, ҳар қанча боши қотиришимасин, қандайдир носоглом, шубҳали ходисалар рўй берадиганларни эхтимол янглар, бироқ нега, нима учун шундак бўләтирик — бўни тушуниб этишимайди, бу билан аслида ёам энёлуван, уларнинг хак-хукукни химоя қўлувчи насыль шахслар шуғулланни лозим, рост, қачонлардир, кайлардадир ўзлари ёам «Ватан олдидаги фарзандлик бурчларини ўтаб қайтишган». Эсларни танишгандан бўён шу ҳол эр етган ўйтинг борки, ўзбий хизматга чакрилади, ҳаётнинг ўеч ким бука олмайдиган темир қонунга алланган бу. Баргирнада ўзиг олинган жигаригини ҳарбий комиссарига кедар кузатиб борасан, шу билан бас, у ёги сенинг инон-хитёйндан тамомина ташкарида. Чекига тушгани жоюда у хизмат қиласди, курилини баталондами во ёки Афғонистонда, Мўгулистандами ва ёки Олмонияда.. Уларнинг хоҳиши иродасига итот атмаган холда улар Тбилисида, Бокуда, Фарғонада.. қон тўкишиди, ўз юйчана тинчигина кун кўраётган афғонларнинг ўйини бузиши. Биз эса билимшини тўрлардаде бе-зовчи, бироқ метнинг мустаҳкам сийси ибора ни ўйлаб топдик: «Интернационал борччи! Ҳа, истайсими, йўқми, бу соҳада сталинина ақидалар муким яшаб келди, эхтимол шунинг учун дир. Фаршиштадек бегунон, беозор ўйигларни хизмат бурччини ўтаб турниб, ногаҳоний ўлинига дучор бўлишишмайди! Зоро бугун маҳа ётлаётган сталинина сирли шафатказиларни эслатмайди, дими бу сизаг!

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

Талотуп ичади машина дэврли кўринмай қолди. Нихоят, миқтиргина ўзбен лейтенант минг тавола билан эндан хўли орқага сурди, шундак сўнг ташкини машинанинг орқа эшиги очиди ва ранги куб учган катта лейтенант, бир эмас, иккита ёйтинг, тагин аллаким — у сипой кийнинг эди — тушиб келишида. Рост, улар билан биронинг ўйигина ишни бўлмади, барча бирдек машнина ишга талпинар эди. Қишилар бўлун вукуди билан интилган нарсани айлаб кўтраганча олиб майсалар устига ўйинишиди: қизат мато билан ўралган тобут эди у.

Нималар келмайди шунда ҳаёлгай!

Катта лейтенант бошини солинтирган ўйинида яқинлаши, аввал эзидан синовин овозда: сўнг муртубат кўзгови синиқ овозда:—

Чекидан борми, ўйиглар! — деди унга жавобан

Фарҳод Бобојонов, мен унинг ҳамиши сокин юзида сийлиб турган қадим кўрдим, ёноклари

хам пир-пир учайтаган эди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...Керосин сепилган олов каби нолаи фиғон алангаб олиб бирдан кўкка ўрлади: тиббий ёрдам ишораси туширилган сарғин машина кига ўйларни энеб тушиб келадиган эди, Гиндираклар майсаларни эзиз-яниб борди-да, у кўнгайб турган ўйинг биникнида тўхтади. Ҳалиден бери ётинг ўйтинг ташлабтаган аёллар ёди уни мушташганча қақашашар, уларнинг кўз ёши дарё бўлиб ёқар, оҳу Фарғонада шафати кутишадиган таъзигиди.

— Мерхум, — Катта лейтенант, бу гапнинг чувашишини истамас эди, шунинг учун бўлса керак, шоша-пиши, жуда хокисор оханди изоҳ берди: — Бахтни ходиса: боякини ток урган

— 380 километр. Очиқ ётган кабелини...

...

